

Секція 3
ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЗБАЛАНСОВАНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

УДК 657.421.1

ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА
ТА НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОГО
УПРАВЛІННЯ

Анахіна А.В., здоб. вищ. осв. ОС «магістр»
Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Г.С. Морозова**
Державний біотехнологічний університет

Для будь-якого підприємства, а особливо в сучасних нестабільних умовах, актуальним питанням є ефективне управління дебіторською заборгованістю, що дає змогу забезпечувати своєчасне погашення боргів та запобігати утворенню безнадійної заборгованості.

В науковій літературі існує багато трактувань щодо визначення поняття «дебіторська заборгованість», але варто зазначити, що насамперед, дебіторська заборгованість – це актив, такий же актив як нерухомість, техніка, грошові кошти тощо. При цьому, дебіторська заборгованість є значним активом підприємства, тому що пов'язана безпосередньо з отриманням доходу, а як відомо, будь-яка економічна діяльність підприємства направлена саме на отримання доходу.

О.Є. Федорченко визначає дебіторську заборгованість як суму боргів юридичних і фізичних осіб підприємству в готівковій та безготівковій формах, яка виникає внаслідок господарських операцій, що відбулися в результаті минулих подій та підлягають погашенню у майбутньому [1].

В бухгалтерській, податковій та інших економічних сферах існує велика кількість видів дебіторської заборгованості. Виділимо основні – це поточна та прострочена дебіторська заборгованість.

Якщо казати про поточну дебіторську заборгованість, то можна зазначити, що це заборгованість за поставлені товари, надані послуги та виконані роботи, строк сплати яких ще не настав.

Стосовно простроченої дебіторської заборгованості, то це заборгованість за поставлені товари, надані послуги та виконані роботи, які неоплачені у встановлений договором строк. Вона буває трьох видів: сумна, проблемна та безнадійна заборгованість. Якщо по відношенню до сумнівної та проблемної є невпевненість у поверненні до такої заборгованості, то безнадійна поверненню практично не підлягає.

Управління дебіторською заборгованістю – це функція фінансового менеджменту, яка направлена на збільшення прибутку підприємства за рахунок ефективного використання дебіторської заборгованості. Управління дебіторською заборгованістю є важливою короткостроковою фінансовою політикою підприємства. Задача по управлінню дебіторською заборгованістю складається з двох частин:

- 1) прискорення платежів, відповідно й оборотності коштів;
- 2) зниження ризикованих боргів.

Для підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю підприємства необхідно:

- визначити ступінь ризику несплати рахунків покупцями;
- збільшити кількість дебіторів (покупців) з метою мінімізації втрат від несплати;
- запровадити оперативний контроль за надходженням готівки на рахунки підприємства;
- здійснювати аналіз платоспроможності та надійності потенційних покупців;
- аналізувати структуру та динаміку дебіторської заборгованості у порівнянні з попередніми періодами;
- своєчасно визначати розмір сумнівної заборгованості;
- здійснювати контроль за виконанням платіжних умов за договорами та якщо є порушення, припинити співпрацю з такими покупцями;
- своєчасно виявляти недопустимі для підприємства види дебіторської заборгованості.

Всі вищезазначені напрями дають змогу для підприємства бути більш конкурентоспроможним та уникати ризиків, пов'язаних із простроченням або неповерненням дебіторської заборгованості, а також забезпечити фінансово-економічну безпеку підприємства в довгостроковій перспективі.

Якщо ж виникла сумнівна заборгованість, то можна виділити такі заходи щодо її повернення у примусовому порядку (факторинг, судове вирішення спору, застава, поручительство) або забезпечення такого повернення суб'єктами фінансового ринку (акредитив, лізинг, банківський кредит, авальований вексель, банківська гарантія).

Отже, для підприємства важливим є визначення напрямів ефективного управління дебіторською заборгованістю, що в першу чергу забезпечить його фінансово-економічну безпеку. Напрями підвищення ефективності управління дебіторською заборгованістю дають змогу підприємству залишитись конкурентоспроможним та мінімізувати ризики неповернення боргів клієнтами.

Інформаційні джерела:

1. Федорченко О.С. Облік і аналіз розрахунків із дебіторами (на прикладі текстильних підприємств легкої промисловості): автореф. дис. канд. екон. наук / О.С. Федорченко. К., 2009. 20 с.

УДК 336.7

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ У НЕСТІЙКИХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ

Андрейків Т.Я., канд. екон. наук, доц.

Підківка М.І., здоб. вищ. осв. ОС «магістр»

Львівський торговельно-економічний університет

Стале функціонування банків державного сектору, які забезпечують стабільність банківської системи, має особливе значення як для економіки, так і для безпеки держави у воєнний та післявоєнний періоди. Загальна ринкова поведінка державних банків не лише віддзеркалює домінуючі тренди у діяльності банківської системи, а значною мірою їх формує, тому є дуже важливим чинником впливу на ситуацію у грошово-кредитній системі країни загалом. В Україні домінуюча частка діючих у 2022 році банків належить 4 державним банкам, на які сукупно припадає 49 % активів, 46 % зобов'язань, 44 % власного капіталу та 65 % статутного капіталу банківської системи [1].

Зважаючи на важливу роль державних банків Національний банк України своїми рішеннями від 20 квітня 2021 р. № 148 «Про об'єкти критичної інфраструктури в банківській системі України» та від 24 квітня 2022 р. № 9/ДСК «Про затвердження переліку банків України, що залучаються до роботи (здійснення операцій) в умовах особливого періоду» відніс їх до об'єктів критичної інфраструктури в банківській системі України та включив до переліку уповноважених банків України, що залучаються до роботи (здійснення операцій) в умовах особливого періоду. З огляду на таке особливе значення для економіки та безпеки